

MAKTAB JAMOASI BILAN ISHLASHDA MAKTAB PSIXOLOGINING ROLI

*Farg'ona viloyati Quva tumani MMTB tasarrufidagi
49- umumiy o'rta ta'lim maktabi amaliyotchi psixologi*

Kurbonova Adibaxon Xomidjon qizi

64- umumiy o'rta ta'lim maktabi amaliyotchi psixologi

O'rinboyeva Irodaxon Adxamjanovna

Annatatsia: Ushbu maqolada maktabda amaliyotchi psixologi va uning vazifalari, maktab muhitini o'rganish, maktab o'qituvchilari va o'quvchilarini o'rtasidagi munosabatlar va kelishmovchiliklarni oldini olish, xodimlar o'rtasidagi munosabatlar va maktabda gender tengligi masalalari haqi gap yuradi.

Kalit so'zlar: Pedagog, jamoa, ma'naviyat, axloq, psixolog, diagnostika, psixofaol, kognitiv, ijtimoiy.

Hozirgi ginda Respublikamiz maktablarida edagoglar jamoasi o'quvchilarni vatanparvarlik, ma'naviy-axloqiy tarbiyalash masalalariga alohida e'tibor qaratmoqda. Katta ijtimoiy umidlar psixologning maktabga kelishi bilan chambarchas bog'liq bo'lib, u bir daqiqaga unutmazligi kerak. Psixologni aniqlab, psixologiya maktab hayoti uchun favqulodda ehtiyoj sifatida maktabga keldi. Belgilangan vazifalardan xulosa kelib chiqadiki, talabalar shaxsining rivojlanishi diagnostikasi va uning buzilishining psixologik-pedagogik sabablarini aniqlash, profilaktika choralarini ko'rishni birlashtirish kerak. Shunday qilib, maktab psixologining asosiy faoliyati diagnostika, profilaktika va psixo-tuzatish, maslahat ishlaridir. Maktabda psixologning ishi ta'lim jarayoni bilan uzviy bog'liqdir. Ammo maktab katta ijtimoiy institutdir. Bolalar bilan ishlashda psixolog o'qituvchilar va ota-onalar bilan maslahatlashadi.

Maktabda psixologning asosiy ish usullarini ko'rib chiqing.

Psixologiya darslaridan tashqari, psixologning vakolatiga diagnostika va tuzatish ishlari kiradi. Bu kognitiv jarayonlarning diagnostikasi (xotira, fikrlash, e'tibor) va bolaning hissiy sohasini tashxislash bo'lishi mumkin. Diagnostika usullarining past

ko'rsatkichlari bilan bola bilan tuzatish ishlari olib boriladi. Ushbu ish o'yin elementlarini va chizish usullarini o'z ichiga oladi (barchasi bolaning yoshiga bog'liq). Sinf dan tashqari mashg'ulotlar (sinf soati, KVN) o'tkazish ham psixologning vakolatiga kiradi, bolaning psixologik-pedagogik xususiyatlarini tuzadi, bu esa barcha sohalar va aqliy jarayonlarning rivojlanishini, sog'lig'ini ochib beradi. Shuningdek, xarakteristika oilaviy iqlim, bolaning manfaatlari va boshqalar haqida to'liq tasavvur beradi. Maktab maslahati muhim rol o'ynaydi. Bola uchun maktab jamiyat taraqqiyotining markazidir. Shaxslararo munosabatlarning birinchi tajribasi, bilimlarni o'zlashtirish va yana ko'p narsalar - bularning barchasi maktabda bola tomonidan qabul qilinadi. Aynan shu erda o'qituvchilar, ota-onalar va psixologlar uchun yagona ish yo'nalishini ishlab chiqish kerak. Faqat o'zaro qaror qabul qilish, umumiy maqsadlar bilan maktab ijtimoiy bilim instituti nomiga da'vo qilishi mumkin. Psixolog bolaga xulq-atvorni rivojlantirish va o'z pozitsiyasini qurish orqali bu tajribani o'zlashtirishga yordam beradi, bunda bola dunyoni ongli ravishda idrok etishni rivojlantiradi. Ko'pchilik noto'g'ri, psixolog faqat test bilan shug'ullanadi va psixologiya darslari darsdan tashqari mashg'ulotlar darajasida o'tkaziladi va bolaning bilimi uchun qimmatli narsa emas. Psixologning asosiy pozitsiyasi - bolalar uchun hayot tizimlari uchun sharoit yaratish va bu tizimlarni tanlash. Psixolog va pedagogik xodimlarning yaxshi muvofiqlashtirilgan ishi bilan bola shaxsiy pozitsiyani yaratish uchun shart-sharoitlarni shakllantiradi (o'z shaxsiy fikrini bilish, ishonch, o'z fikri). Aynan psixolog bolalar va o'qituvchilar o'rtasidagi tashkiliy aloqa vazifasini bajaradi, bu maktab o'quvchilarining qiziqishlari va imkoniyatlarini hal qilish uchun zarurdir.

Kimdan muvaffaqiyatli ish psixolog pedagogik vazifalarni shakllantirish shartlariga bog'liq. Psixolog bolalarning yomon rivojlanishi, tajovuzkorligi sabablarini tushunishi mumkin. Bu erda psixolog bilan aloqa qilish kerak bo'lgan ota-onalar bilan yaqin munosabatlar mavjud. Bolalarning xatti-harakatlarini ota-onalardan ko'ra yaxshiroq kim tushunishi mumkin?

Bolaga maktab psixologidan ko'ra torroq mutaxassisning yordamiga muhtoj bo'lgan holatlar mavjud. Keyin maktabdagi psixolog ota-onalarga tanlashda yordam berishi va ularni boshqa mutaxassisga yuborishi mumkin.

Har qanday muassasada bo'lgani kabi, psixologning ham o'ziga xos xususiyati bor rasmiy vazifalar:

O'qituvchi-psixolog bevosita maktab direktoriga, direktorning o'quv-tarbiyaviy ishlar bo'yicha o'rinbosariga bo'ysunadi.

Ushbu muassasada psixolog faoliyatining maqsadi va vazifalari:

Psixologning asosiy faoliyati: psixodiagnostika, psixokorreksiya, psixota'lim, psixoprofilaktika, psixokonsalting.

Psixodiagnostika bolalarning tajovuzkorligi, tashvishlari, shaxsiy, motivatsion, kognitiv va boshqa xususiyatlarini aniqlashni o'z ichiga oladi. Ammo bu bosqichda psixologning ishi tugamaydi. U har bir bola uchun tavsiyalar ishlab chiqishi, ularni yozma ravishda to'ldirishi va normadan chetga chiqqan o'quvchilar bilan tuzatuvchi mashg'ulotlar o'tkazishi kerak. Ushbu mashg'ulotlar muammoni bartaraf etishga qaratilgan maktabgacha va boshlang'ich maktab yoshi uchun treninglar, mashqlar yoki o'yinlar shaklida individual yoki guruh bilan amalga oshiriladi. Psixolog, shuningdek, chekish va psixofaol moddalarni iste'mol qilishning zararini tushuntirish, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, huquqbuzarliklarning oldini olish kabi psixoprofilaktika bilan shug'ullanadi. Bundan tashqari, u ota-onalar va o'qituvchilar bilan tarbiyaviy ishlarni olib boradi, pedagogik kengashlarda va ota-onalar yig'ilishlarida nutq so'zlaydi va shu bilan birga o'ziga oldindan taklif qilingan mavzu bo'yicha ma'lum yoshdagi bolalar psixologiyasining xususiyatlarini aytib beradi. Maktablardagi ba'zi psixologlar ota-onalarga va bolalarga ularni qiziqtirgan masalalar bo'yicha individual maslahatlar beradi, individual suhbat davomida muammoning sababini tushunishga yordam beradi. Jamoada erkaklar do'stligi, o'zaro yordam, o'zaro yordam va ochko'zlik va dushmanlik, ayyorlik va fitna namoyon bo'lishini, zaiflarni tahqirlashni kuzatish imkoniyati mavjud. Qizlarning ustunligi hissiy daqiqalarga, ijodiy yig'ilishlarga, sinfdagi bezaklarga ta'sir qiladi. "Robinson o'g'illari" ning uzoqlashishi ularning yomon o'quv natijalari, ba'zi tartibsizliklari va jismoniy tajovuzkorligi bilan bog'liq. Yigitlar asotsial oilalarning vakillari, ular tengdoshlari bilan normal muloqot qilish qobiliyatiga ega emaslar. Hatto o'zaro "bir xil muammolar" bo'lsa ham, ular ijobiy aloqa nuqtalarini topa olmaydilar. Shuning uchun sinfdoshlar muloqot qilishdan qochishga harakat qilishadi, natijada

nizolar va kaltaklar. 1 qiz sinfga yangi kelgan, u jamoaga o'tgan o'quv yilining oxiridagina qo'shilgan va hozircha unga to'laqonli jamoa a'zosi bo'lish qiyin. Qizda qat'iyat va o'ziga ishonch yo'q. Bundan tashqari, unga o'qish qiyin, qiz tengdoshlaridan biroz orqada. Sinf rahbari jamoaning guruh ahilligini rivojlantirish va ijobiy xarakter xususiyatlarini shakllantirishga katta e'tibor beradi. O'qituvchi birinchi navbatda, bolalarga bo'lgan mehriga va miya falajli va aqliy zaif bolalar bilan ishlash tajribasiga, ularning yosh xususiyatlari va qiziqishlarini hisobga olgan holda tayanadi. Ijobiy natija - o'quvchilarning shaxsiyatini har tomonlama rivojlantirish, maxsus tuzatish va ta'lim dasturini o'z vaqtida o'zlashtirish va o'z-o'zini qondirish. Shubhasiz, o'qituvchi bolalar va ota-onalar orasida obro'ga ega. Buni tez-tez va quvnoq o'tkaziladigan qo'shma tadbirlar, tadbirlar va sharhlar jurnali, ijobiy muhit tasdiqlaydi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak maktab muhitida mamaliyotchi psixologning o'rni va ro'li beqiyosdir. O'zaro munosabatlarda o'qituvchi va o'quvchilarga psixologik xizmat ko'rsatish ularga sifatli va amaliy yordam korsatish bu maktab psixologining asosiy vazifalaridir. Mktab jamoasini sakillantirish ular o'rtasidagi kelishmovchiliklarni oldini olishga qaratilgan ishalrni olib boradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abramova G.S. *Psixologik maslahat: nazariya va amaliyot: Proc. talabalar uchun nafaqa. Yuqori Ped. Proc. muassasalar.* - M.: Akademiya, 2010.

2. Lebedinskiy VV *Bolalardagi aqliy rivojlanishning buzilishi* - M.: Izd-vo Mosk. unta, 2005.

3. Litvak A. G. *Ko'zi ojizlar va zaif ko'rganlar psixologiyasiga oid insholar* - Sankt-Peterburg: Vlados, 2008.

4. Osipova A.A. *Umumiy psixokorreksiya: Proc. talabalar uchun nafaqa. yuqoriroq Mutaxassis. Proc. muassasalar.* - M.: Sfera, 2000. -330-yillar.

5. *Maxsus psixologiya asoslari: Darslik / L. V. Kuznetsova, L. I. Peresleni, L. I. Solntseva va boshqalar / Ed. L. V. Kuznetsova.* - M.: Ta'lim, 2009.

6. Semago N. *Bolaning PMP tekshiruvi* - M.: Norma, 2000..

7. Xuxlaeva O.V. *Psixologik maslahat va psixologik tuzatish asoslari: Proc. talabalar uchun nafaqa. Universitetlar / O.V. Xuxlaeva.* - M.: Akademiya, 2001.